

Handläggare
Isabelle Wall
Telefon: 08-508 15 052

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2021-02-04

Remiss om fast omsorgskontakt i hemtjänsten (SOU 2020:70)

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2020/1713

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Slutbetänkandet av ”Fast omsorgskontakt i hemtjänsten” (SOU 2020:70) har skickats på remiss från kommunstyrelsen till bland annat Skarpnäcks stadsdelsnämnd. Utredningens uppdrag har varit att behandla frågan om att införa en fast omsorgskontakt i hemtjänsten. Sammanfattningsvis anser utredningen att med en fast omsorgskontakt i hemtjänsten kan stödet och hjälpen bättre anpassas till den enskildes behov och önskemål, personalkontinuiteten förbättras och äldres trygghet öka. Utredningen har funnit att det krävs vissa förutsättningar för att uppnå de mervärden som är förenade med den fasta omsorgskontaktens arbete, så som gemensam grundsyn på arbetssätt, flexibel schemaläggning av personal och arbetsteam indelade efter geografiskt område. Utredningen anser att omsorgspersoner ska ha relevant kompetens i form av undersköterskeutbildning och att detta behöver regleras i lag.

Förvaltningen är överlag positiv till förslaget och delar utredningens uppfattning om att en fast omsorgskontakt i hemtjänsten förbättrar stödet till äldre med hemtjänstinsatser. Förvaltningen har vissa synpunkter gällande att omsorgspersonen föreslås att utföra medicinska uppgifter efter anvisning och delegering från hälso- och sjukvården.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 29 augusti 2019 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att införa en fast omsorgskontakt i hemtjänsten. Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på hur en fast omsorgskontakt kan införas i hemtjänsten, både för verksamheter i privat och offentlig regi och bedöma om omsorgskontaktens arbete kan bidra till bättre personalkontinuitet.

Utredningen ska också föreslå vilka arbetsuppgifter som ska ingå i omsorgskontaktens roll, och bedöma vilka kunskaper och kompetens en fast omsorgskontakt bör ha.

Kommunstyrelsen har remitterat slutbetänkandet ”Fast omsorgskontakt i hemtjänsten” (SOU 2020:70) till stadsdelsnämnden för yttrande senast den 23 februari 2021.

Ärendet har även remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg och har behandlats i förvaltningsgrupp och pensionärsråd den 28 januari 2021.

Ärendet

Utredningen har haft i uppdrag att lämna lagförslag om fast omsorgskontakt i hemtjänsten. Idag har cirka åtta av tio omsorgstagare en omsorgskontakt, men vad rollen innebär i praktiken är inte känt. Inom ramen för utredningen har en kartläggning genomförts i 20 kommuner, den visar att den fasta omsorgskontaktens roll varierar mellan de olika hemtjänstutförarna i kommunerna. Hos vissa av utförarna har omsorgskontakten en begränsad roll och utför uppgifter av mer administrativ karaktär medan omsorgskontakten i andra kommuner utför merparten av omsorgsarbetet hos ”sina” omsorgspersoner. Hos en del utförare vet varken personal eller omsorgstagare vem som är omsorgskontakt. Det finns även informella omsorgskontakter det vill säga personal som oftare går till vissa omsorgstagare än andra. I kartläggningen framkommer också exempel där den fasta omsorgskontakten är del av ett tvärprofessionellt team där målet är att åstadkomma god kontinuitet i såväl omsorgen som vården runt den äldre.

Kartläggningen och bakgrundsmaterialet visar att det krävs vissa förutsättningar för att uppnå de mervärden som är förenade med den fasta omsorgskontaktens arbete. Viktiga grundförutsättningar är dels att verksamheten vilar på en gemensam grundsyn om hur arbetet ska utföras och dels att verksamheten planerar och schemalägger omsorgskontaktens arbete i så stor uträkning som det är möjligt hos ”sina” omsorgstagare. Med detta får omsorgskontakten möjlighet att lära känna och skapa en tillitsfull relation till den äldre, god personkännedom leder till att omsorgskontakten kan skapa sig en helhetsbild av den äldres situation och därmed lättare notera förändringar i hälso- och

funktionstillståndet. Ytterligare förutsättningar är att omsorgskontakten är en del av ett litet arbetslag kopplat till ett geografiskt avgränsat område, vilket möjliggör en god personalkontinuitet. Omsorgskontakten behöver också ges möjlighet att kunna justera schemat utifrån omsorgstagarens skiftande behov. Utredningen framhåller att andra viktiga faktorer är att omsorgskontakten får stöd från närmaste chef och tid för tvärprofessionella möten och reflektion, då skapas förutsättningar för en god arbetsmiljö gynnsam för både personal och omsorgstagare.

Vidare visar utredningen att det är viktigt att omsorgskontakten har relevant utbildning och erfarenhet samt möjlighet till kompetensutveckling. Förutom att utföra omsorgsinsatser föreslås omsorgspersonen, efter anvisning och delegering från hälso- och sjukvården, utföra medicinska uppgifter. Andra viktiga uppgifter är att planera och följa upp omsorgen kring den äldre, det kan handla om att upprätta och revidera genomförandeplan, informera och samverka med anhöriga, arbetslaget eller andra aktuella yrkesgrupper delaktiga i den äldres vård och omsorg. Även tvärprofessionella möten med exempelvis biståndshandläggare samt deltagande i samordnade individuella planeringar (SIP-möten) är arbetsuppgifter som tillfaller omsorgskontakten. Med utgångspunkt i arbetsuppgifternas karaktär och hur hemtjänstlandskapet ser ut bedömer utredningen att omsorgskontaktens kompetens behöver motsvara en undersköterskas och att den behöver regleras i lag.

Sammanfattningsvis anser utredningen att med en fast omsorgskontakt i hemtjänsten kan stödet och hjälpen bättre anpassas till den enskildes behov och önskemål. Om rollen ges vissa förutsättningar kan den bidra till bättre kontinuitet och ökad trygghet för såväl omsorgstagare, anhöriga och personal. Samordningsvinster kan uppnås då den fasta omsorgskontakten utgör en viktig informationskälla till anhöriga, närstående, arbetslaget och andra professioner inom vården och omsorgen. Utredningen föreslår att det i lag ska införas ett krav om fast omsorgskontakt, enligt förslaget ska den fasta omsorgskontakten inneha yrkestiteln undersköterska. Förslaget innebär att äldre som har beviljats hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt i syfte att tillgodose den äldres behov av kontinuitet, trygghet, individanpassad omsorg och samordning.

Utredningen förslår att lagändringarna ska träda i kraft vid två olika tidpunkter. Lagförslaget om att en fast omsorgskontakt ska erbjudas hemtjänsttagare föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Förslaget om att den fasta omsorgskontakten ska inneha yrkestiteln undersköterska föreslås träda i kraft den 1 januari 2030, datumet har valts med hänsyn till att verksamheterna behöver tid att både fortbilda och rekrytera ny personal.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar utredningens uppfattning om att fast omsorgskontakt i hemtjänsten förbättrar stödet och hjälpen som ges till de äldre med hemtjänstinsatser. Även för anhöriga innebär en fast omsorgskontakt en ökad trygghet.

I nuläget kallas den fasta omsorgskontakten inom hemtjänsten för ”kontaktman”. Inom Skarpnäcks kommunala hemtjänst ansvarar kontaktmannen för omsorgsinsatser, upprätta genomförandepplan, skriva löpande social dokumentation, kommunikation med den äldre och dess anhöriga samt delta i SIP-möten vid behov. Kontaktmannaskap och kontinuitet är redan idag prioriterade områden inom hemtjänsten. Förvaltningen ser positivt på att rollen fast omsorgskontakt blir densamma oberoende av i vilken kommun den äldre bor. Förvaltningen anser att en ökad kontinuitet ger bättre förutsättningar för en god arbetsmiljö för personalen genom att arbetspassen kan planeras bättre.

Tvärprofessionella team beskrivs som en förutsättning i utredningen, inom Stockholms stad försvåras möjligheten till sådant teamarbete av att hemsjukvården ännu inte har kommunaliserats utan drivs av Region Stockholm. Hemtjänstutförarna samverkar i dagsläget med olika primärvårdsenheter inom hela stadsdelsområdet. Förvaltningen ser även en utmaning med det som utredningen föreslår gällande att den fasta omsorgskontakten ska utföra vissa uppgifter inom hälso- och sjukvårdens område efter delegering. Sedan 2016 har Skarpnäcks kommunala hemtjänst inte tagit emot delegering från primärvården på grund av att de delegeringar som genomförts inte uppfyllde de krav som finns samt att det framkommit brister inom avvikelshantering gällande primärvårdens ansvarsområden vilket ledde till att förvaltningen bedömde att samtliga delegeringar skulle återlämnas.

Förvaltningen anser att utredningens förslag att införa fast omsorgskontakt från och med den 1 januari 2022 är en rimlig tidsplan. Skarpnäcks kommunala hemtjänst arbetar redan idag med kontaktmannaskap och geografisk indelning av arbetsgrupper och ser därmed inga svårigheter att redan nästa år kunna uppfylla detta krav. Vidare anser förvaltningen att utredningens förslag om att den fasta omsorgskontakten ska inneha yrkestiteln undersköterska från och med den 1 januari 2030 ger utrymme för den omställning som redan pågår inom hemtjänsten men som är tidskrävande. Skarpnäcks kommunala hemtjänst har sedan 2010 kontinuerligt kompetensutvecklat personalen, tillsvidareanställda medarbetare har erbjudits grundutbildning för vårdbiträden eller

undersköterskeutbildning. Förvaltningen vill framhålla att en del redan anställda medarbetare av olika anledningar inte kan genomföra en undersköterskeutbildning och att hänsyn behöver tas till dessa medarbetare, exempelvis genom att införa möjligheten att bli serviceassistent inom hemtjänsten.

Maria Mathiasson Laxvik
Stadsdelsdirektör

Karin Bülow
Avdelningschef

Bilagor

1. Fast omsorgskontakt i hemtjänsten (SOU 2020:70)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Maria Mathiasson Laxvik, Stadsdelsdirektör	2021-01-04
Karin Bülow, Avdelningschef	2021-01-04